

Eino Leino

Hellavirsiä

EINO LEINO

—

HELKAVIRSIÄ

EINO LEINO _____

_____ on ennen julkaissut:

MAALISKUUN LAULUJA.

TARINA SUURESTA TAMMESTA y. m.
runoja.

YÖKEHRÄÄJÄ. Runoja.

SATA JA YKSI LAULUA.

TUONELAN JOUTSEN. Näytelmäruno.

AJAN AALLOILTA. Runoja.

HIIHTÄJÄN VIRSIÄ.

JOHAN VILHELM. 3-näyt. näytelmä.

SOTA VALOSTA. 5-näyt. näytelmä.

PYHÄ KEVÄT. Runoja.

KIVESJÄRVELÄISET. Kertovainen ru-
noelma.

KANGASTUKSIA. Runoja.

PÄIVÄPERHOJA. Pieniä tarinoita.

SUOMALAINEN NÄYTTÄMÖTAIDE
19⁹/402.

EINO LEINO

HELKAVIRSIÄ

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

HELSINGISSÄ
PÄIVÄLHDEN KIRJAPAINOSSA.
1903

JHALEMPI.

Tuo oli tyttö Päivölässä
Jhalempi, maammon impi,
mansikka hyvien maiden,
Herran lehtojen hedelmä;
meni karjahan kesällä,
ei tullut takaisin tyttö.

Läksi veikko vieremähän. —
Hiidet virvoja viritti. —
„Kunne sorruit kurja sisko?“ —
Poika soille portahaksi.

Läksi taatto tietämähän. —
Hiidet virvoja viritti. —
„Kuhun kuljit tyhmä tyttö?“ —
Taatto Kalman kartanoihin.

Läksi äiti etsimähän. —
Hiidet virvoja viritti. —
„Missä mielifiettyseni?“ —
Äiti taivahan taloihin.

Saatteli sanan Ukolle:
„Haihtui tieltä tuiretuinen.“

Läksi Luoja löytämähän. —
Hiidet virvoja viritti. —
„Kussa kuljet Herran kulta?“ —
Sammui kaikki Hiiden virvat.

Istui impi maammon marja
hettehellä heiluvalla;
kysyi julkinen Jumala:
„Miksi poskesi palavat?“

Vastasi valio korven:
„Kulki pilvi taivon kantta,
päivä pilveä punasi,
siitä syttyi poskipääni.“

Sanoi Taatto taivahainen:
„Miksi silmäsi vesissä?“

Virkkoi vieno metsän viemä:
„Lankesi kedolle kaste,
madot kiilto-kimmeltivät,
siitä silmäni kihosi.“

Tutki Tuomari sydänten:
„Miks povesi polttelevi?“

Salon arka noin saneli:
„Tähti kultainen putosi
läikkypähän lähtehesen,
siitä syömeni värähti.“

Jo julisti hyvä Jumala:
„Kun lie pilvi kulkenunna,
olet tytti pilven tytti,

kun lie kaste langennunna,
olet siunattu kaponen,
kun lie pudonnut tähti,
olet tähden synnyttävä,
sankarin sotasukuisen,
miehen suuren, miekka-lemmen.“

Sanoi, nosti noutamansa
ylimmäiselle sijalle,
ylimmäisen pilven päälle.

TUURI.

Noin ne lauloivat jumalat,
juorottivat jouhiparrat
rannalla Aluen järven,
Tuurin uudessa tuvassa:
„Autuas elämän arpa,
kun on onni ottamassa,
taito kättä käyttämässä.
Ei elot eläen puutu,
taarit tarjoten vähene.“

Tuo oli Tuuri onnellinen,
talonpoika taidollinen,
kaatoi kannuhun olutta,
lausui tuolla lausehella:

„On eloa, on iloa,
oisi kyllin kystä meillä,
yksi on suru sydämen:
Tuoni ankara tulevi,
Kuolo kaikki korjannevi.“

Senp' on sai sanoneheksi,
kuului fiuvut talvitieltä,
kulkuset kujan periltä;
kuunteli isäntä itse,
vaikenivat valta-luojat.

Tungeikse tupahan vieras
hyyssä turkki, jäässä parta,
kulmakarvat kuuralliset;
pimeni tuvassa tuohus,
Tuurin kasvot kalpenivat.

Sanoi Kuolo kutsumaton:
„Kun ei kuulu tervehdystä,
itse tervehdin tuloni.“

Tuo oli Tuuri onnellinen,
talonpoika taidollinen,
tunsi jäätyvän verensä,
sydämensä seisahtavan
tuskasta sanattomasta;
toki lausui laatusasti:
„Istunet ilon tekohon,
tuoppi oltta tarjotahan.“

Virkahti viluinen vieras:
„Tullut en ilon tekohon,
otan itse olvituopin.“

Astui luokse arvollisten,
kannun vaahtisen kumosi,
lausui tuolla lausehella:
„Ei kysytä kuulumia,
kysyn itse kuulumani:
tie on tehty miehen mennä,
reki sankarin samota.“

Lysmyi polvet ponnettoman,
syöksyi jalkoihin jumalten,
huuti suulla surkealla:
„En jaksa erota vielä
kodistani, konnustani,
luota vaimoni valion.
Pyydän yhden päivän armon,
yhden viikon, yhden vuoden.“

Nyykähtivät päät pyhäiset.

Kuolo kummasi hymyili:
„Ei miestä väkisin viedä,
saati veikkoa jumalten.
On aika odotellani.“

Astui jo tuvasta Tuoni,
painoi kiini pirtin uksen;
hengähti isäntä itse,
hengähtivät vierahatkin.

Tuo oli Tuuri onnellinen,
talonpoika taidollinen,
tunsi päihtyvän verensä,
sydämensä suurentuvan
riemusta remahtavasta;
kaatoi kannuhun olutta,
lausui tuolla lausehella:
„On eloa, on iloa,
pöydät pantuna parasta,
yks on riemu miehen riemu:
tulla Tuonelta takaisin,
nähdä Kalman karkkoavan.“

Jatkui juhla, täyttyi tuopit,
täyttyi, tyhjeni samassa. —
Juopui Tuuri taidollinen.

Heräsi tyhjässä tuvassa,
kuuli pakkasen kurikan,
ulos katsoi akkunasta:

oli orhi uksen eessä,
hepo vartoi valjastettu,
mies rehevä reen perässä,
korkealla turkinkaulus.

Kalpenivat aamutähdet,
päivä talvinen sarasti.

Muisti eilistä iloa,
sanan lausui leikillänsä:
„Talo työlle, vieras tielle.
Hoi, on jo herätä aika!“

Ei ääntä väheäkänä.

Tuluksilla tulta iski.
Katsoi pirtin, katsoi sintsin,
jo nousi ylistupahan,
missä nukkui nuorikkonsa;
lausui päästä portahien:
„On aika herätä, armas,
kalpenevat aamutähdet.“

Vastausta ei vähintä.

Tuo oli Tuuri onnellinen,
talonpoika taidollinen,
tunsi oudoksi olonsa,
verensä väriseväksi;
päätyi pirttihin takaisin,
luokse lieden luontelihe:
kivi on kylmä kiukahassa.

Pilkisti pihalle tuosta:
hepo seisoι niinkuin seinä,
mies kõrötti niinkuin kõngäs.

Muisti eilistä muretta,
hyrähti hymyhyh huuli:
„Hyv' on olla onnen myyrä,
kuoma julkisten jumalten.“

Haukotteli haikeasti,
tuosta lautsalle laseikse,
päätti päivän nukkuvansa;

käänti päättä, siirsi kättä,
koetti kumpaakin sivua,
ei unonen tullutkana.

Kimposi koholle Tuuri,
sanan kirkkahan kirosi:
„Ei tästä pidot parane
ellei vierahat vähene.“

Sanoi kylmä kyytimiesi:
„Niinpä tielle työntelemme.“

Tunsi Tuuri vierahansa,
sydän rinnassa sävähti.
„Sain ma vuoden armon aian.“

Hyyrrepartainen hymähti:
„Liet saanut satakin vuotta,
etkö jo erota jaksa!“

Ei muista eläneensä
Tuuri eilistä enemmän.
„Oli mulla poika pieni.“

Haastoi Tuoni hallavainen:
„On jo kuollut, kuopattukin,
miespolven Manalla maannut.“

Tuo oli Tuuri onnellinen,
talonpoika taidollinen,
jo tunsu jumalten lahjat,
lausui, synkästi saneli:
„Älköhöt sinä ikänä,
älköhöt juhliko jumalat
kera kansan kuolevaisen!
Jumalill' on juhlat pitkät,
ikä kerkeä inehmon,
nopsa niinkuin pyörän kehrä.
Päivät kultaiset kuluvi,
aika armas lankeavi,
köyrtyvi urohon selkä
noissa pitkissä pidoissa,
jumalaisten juomingeissa.“

Istui Kuolon korjasehen,
kuului kulkusten helinä
hämärässä talvi-aamun;
kuului vielä viittatieltä,
jälle järvien hävisi.

MANTSIN LAULU.

„Urhoj urhoja sanovi,
naiset naisten nauruloita,
sulhaiset sydänsuruja,
neiet neitihuoliansa.
Mitä sanon ma mies poloinen?
Sanon yhtä neittä nuorta.

Hukkako soorean sorti?
Karhuko kaunihin kadotti?
Kotkako korean koppoi?
Kyykö pisti kantapäähän?

Tuota en suuresti surisi,
suren huolta suurempata,
koska koppoi neien nuoren
Simo Hurtta, huono miesi,
itkeffi ihalat silmät
hukan-hurja-silmillänsä,
puikuffi punaiset posket
karhun-karva-poskillansa,
sorteli soreat hapsen
kotkan-kouru-kynsillänsä,
riuduffi ripeät rinnat
kyyn on kylmällä povella.

Tuota en suuresti surisi,
suren huolta suurempata,
kun ei oo minussa miestä,
nuolen viejeä vaolle,
kirvehen kohottajata,
sotakeihon kelvollista;
ikä sorti kuulun kunnon,
vaivat voimani vähenti,
murhe murti viimeisetkin.

Tuota en suuresti surisi,
suren huolta suurempata,
kun ei miestä Karjalassa,
koko suuressa suvussa,
joka kostaisi korean,
kaataisi katalan urhon,
nuolella tai terällä
taikka kirvespohjallakin.

Sotako sorti suuret sulhot?
Ruttoko väkevät ruhtoi?
Merikö nieli meidän miehet?
Maako mahtavat kadoffi?

Tuota en suuresti surisi,
suren huolta suurempata,
kun ovat elossa urhot,
tupa täynnä miekkamiestä,
lautsat täällä täyttä miestä,
kynnykset kypärällistä,
polvellista portahatkin;
ei kohoa koston keihäs,
satu taivahan salama.

Pois on mennyt Mantsin riemu,
Ilomantsi mailta poissa,
pimeät on pirtit meillä,
pimeämmät miesten mielet,
kun ei kuuhutta kujilla,
päivänpaistetta pihoilla;
kaikki kynnykset kysyvät
kukallista kulkijaansa,
kaikki lautsat laulelevat
heinällistä heilujaansa,
itkevät ahot ihanat
kesällistä keikkujaansa . . .“

Vieri virsi vanhan Mantsin
pirtissä helisevässä,
itku voitti miehen mielen,
painui pää varahan polven;
itki poiat, itki piiat,
itki sankarit väkevät,
impyet enemmän itki,
tytöt tyrski Karjalassa;
helkähtivät miesten miekat,
vainovalkeat välähti.

ORJAN POIKA.

Puhui Pirkka puuhkalakki:
„Hoi miehet, ylös urohot,
satanut on uutta lunta,
läkkäme Lapin kylihin,
Lapin lasta velkomahan!“

Läksivät Lapin kävijät,
veristivät uutta lunta,
miehet miekoin surmasivat,
naurattivat naiset kaikki;
Lappi laajalta savusi,
kylät jäivät kylmillensä,
poikaset porossa itki,
koirat vuorilla vaelti.

Toip' on Pirkka orjapiian.

Vieri aikoa vähäisen,
lauloi orja lapsellensa:
„Heleä emosi heimo,
heleämpi nurmen heimo;
suku suuri tuntureilla,
suku suurempi Manalla;
eivät pistä Pirkan piikit,
yllä tapparat yröjen.“

Ärjyi ilkeä isäntä:
„Lyhyestä virsi kaunis!“

Miekan seinältä sivalti,
tappoi naisen nauramansa. —
Se oli Pirkka puuhikalakki.

Kasvoi kaunis orjan poika.

Lähtö Lappihin läheni,
urhot tuota tuumimahan:
„Oisko orjasta apua
retkellä re'ellisellä?“

Otetahan orjan poika.

Ajetahan ahkiossa,
päivä suuren järven päitä,
toinen hallaista rämettä,
kolmas vuorta korkeata;
oli outo orjan mieli,
sydän rinnassa sykytti.

Tultiin tunturin laelle;
tulet tuikki laaksoloista,
valkeat Lapin kylistä.

Puhui Pirkka puuhkalakki:
„En usko penihin orjan,
sen on silmässä välähdys
revontulta tuikeampi;
paras kun jällelle jääpi.“

Poika puuhun kytketähän.

Palasivat pirkkalaiset,
pulkat täynnä turkiksia,
vempelet verohelyjä.

Muisti Pirkka puuhkalakki:
„Tais jäädä jällele poika,
kuka kurjan päästäntähän?”

Sujahtivat suksillensa
heimon sulhot.

Heinäkenkä
nukkui puuhun kytkettynä
hangella hopehisella.

Näki unta maammon maista.

Puikoivat punaiset pulkat
punaisilla kukkuloilla,
siukoivat siniset petrat
sinisillä virran-suilla,
jolui joutsenet hopeiset,
käet kukkui kultahiset,
käet kukkui, linnut lauloi,
vihannoivat viidat kaikki
Lapin suuressa suvessa,
yössä päivän paistamassa.

Hyrähti hymyhyn huuli:
„Luoja kaitse maammon maita!“

Jousen jänteheet helähti,
suhahtivat sulkanuolet,
kuoleman kantele kajahti
polven päällä kaikkivallan.

KALEVA.

Kaleva kuuluisa kuningas
käkesi kosihin käydä
Vuoren mointa morsianta.

Hiiden neiti hiilihapsi
kutoi verkon kutristansa,
silmän-iskuista yliset,
luomen-laskuista aliset,
pani paulat poikki fiestä,
urhon vangitsi valion.

Valitteli valtakunta:
„Kauan on Kaleva poissa.“

Etsitähän, kaivatahan. —
Tuop' on kiekui kirkon kukko:
„Kauan on Kaleva maannut
Hiiden vuoren vuotehella,
verkoissa veren väkevän;
pääse ei sieltä päästämättä.“

Pyhä Pietari käveli
Herran Kiesuksen keralla,
kukon kuuli kiekuvaksi,
sanoi Herralle hyvälle:
„Viikon on Kaleva vierryt,
auta miestä mielipuolta.“

Kolahutti sauvallansa
Herra Hiiden kalliota,
heräsi kuuluisa kuningas.
„Kuulinko kofimäeltä
karjankellon kaikuvaksi?“

Vuoren viekas noin saneli:
„Kuulit taattoni kujilta
hirnnevaksi Hiiden orhin.“

Kolahuffi toisen kerran
Herra Hiiden kalliota,
kysyi kuuluisa kuningas:
„Kuulinko luostarin aholta
aamukellon kaikuksi?“

Nimesi Metelin neifi:
„Kuulit maammoni pihoilta
haukkuksi Hiiden hallin.“

Kolahuffi kolmannesti
Herra Hiiden kalliota,
nousi kuuluisa kuningas,
sanoi: „Jää hyvästi, neifi,
kuulen mailta, kukkuloilta
kaikuksi Herran kellon.“

Sanoi hälle Herra Kiesus:
„Milläpä syntisi sovitat?“

Pannahinen mies pakisi:
„Matkannen pyhälle maalle,
joella Joortanin peseime.“

Kaleva kuuluisa kuningas
offi ristin rintahansa,
matkasi pyhälle maalle,
pyhän virran pyörtehill;
orhit kuopi, maa tömisi,
töyhdöt heilui, kuu sädehti.

SININEN RISTI.

Katrinainen kaunis neiti
kesät karjassa käveli,
näki outoja näkyjä;
katsoi taivahan sinehen,
kuuli kuinka puut puheli.

Niin päivänä moniahana
pilvet piirtyi torniloiksi,
nousi templit terheniset,
kirkot kultaiset kajasti
ruskossa kesäisen illan,
häilyvissä hattaroissa.

Kertoi muillekin näkynsä.
Kuuntelivat kummastellen,

käskivät käymähän ripillä,
tekemähän ristinmerkin;
pitivät impyen unena.

Näyn kätki neifi nuori. —
Niin päivänä moniahana
haastoi kuuset kukkulalla:
„Ei sakene savu pyhäinen
Karjalan sydänsaloilla,
ei kilise kirkonkellot,
vesi ei vihitty pirsku,
vainovalkeat näkyvi,
purskui veri punainen,
sotakirves soittelevi
virroilla vihisevillä,
mailla kastamattomilla.“

Sanat kätki neifi nuori. —
Rukoili, kävi ripillä,
kumarteli aamut, illat
juuressa jumalan kuvan;
ei sammu povessa poltto.

Niin päivänä moniahana
tunsi mielensä vetävän,
läksi maita vieremähän;
kulki, kulki korpitietä,
puut piteni, kofi eteni,
pyhät kasvoi pylvähistöt,
kaartui kappelit hämäärät,
kuului kaunis kuorolaulu,
kellot kultaiset kilisi
Katrinaisen kulkiessa,
hyvän marjan matkatessa.

Kulki kofhi kuulumia,
noufi silmänsä näkyjä,
meni minne mieli käski;
tuli rannalle merosen,
veden suuren suistamolle.

Kohosi merestä saari,
saaresta sataiset kirkot,
katot kulta- kuumottivat;
rannalla venonen valmis,
tuuli myötäinen merellä.

Nuo munkit monasterissa
näkivät neitosen tulevan,
viittoivat nenästä niemen:
„Ken olet naisten tyttäristä,
saavut saarelle pyhälle?“

Toi tuuli mereltä tiedon:
„Olen Herran heilimöity,
saavun saarelle jumalan.“

Pyhät rannalta pakosi,
kiini portit paiskattihiin,
kahlekoirat päästettiin;
mykistyi meressä saari
kaupungiksi kuollehien.

Neitonen mereltä nousi,
kaikki kaikui saaren kellot;
kolkutti portille pyhälle,
rautavitjat ratkesivat;
tuli luostarin pihalle,
koirat kättä nuolemahan;

astui Herran huonehesen,
kuvat kultaiset kumarsi.

Hämmästyi pyhäiset miehet:
„Miftyinen tämä on neito,
koirat ei hänehen koske,
kaikki kaikuu saaren kello!“

Tutki Pää-pyhä tytöltä:
„Mistä tiesit tänne tulla?“

„Tuosta tunsin tänne tulla:
päivä pilkat puihin veisti,
kuuhut rastia rakensi.“

Pää-pyhä enemmän tutki:
„Lienetkö lihoa syönyt?“

„Muistin Kiesuksen kipua,
kuuntelin puhefta puiden,
siitä virkosi väkeni.“

Kyllin Pää-pyhä kyseli:

„Liet kenen majoissa maannut?“

„Jtkin kastamattomia,
katsoin taivahan sinehen,
silloin sieluni lepäsi.“

Kohotti Pää-pyhä kätensä:
„Mene Herran heilimöity,
kanna kaunis päivän kukka,
siemen siunattu sirota!“

Käännytettiin takaisin,
annettiin turvaksensa
maallikko monasterista;
läksit tietä tuntemahan
perille pimitetyille.

Salot sakeni, kosket kiihtyi,
virrat vuoltui, maat yleni,
jylhistyivät jyrkät vaarat,
kolkostuivat korpilaaksot,
kontiot kovin möräsi;

tulivat niemyen nenähän,
missä läikkyi tyynet järvet.

Turva turmaksi rupesi,
käsien kauloi kassapäätä,
pyyteli pyhäistä neittä;
neitsyt huuti huikeasti:
„Herra, suuret on suruni,
suuremmat sinun tekosi,
älä muistele minua,
muista kastamattomia!“

Kuuli Herra heljän huudon,
antoi merkin, muutti immen
siniseksi ristipuoksi
korpehen kohisevahan,
veden kahden kaltahalle,
miehen syyllisen syleillä,
katuvaisen kaulaella.

Aika vierä, vuodet vaihtui,
muuttui maailman menokin.
Jo sakeni savu pyhäinen,
jo kilisi kirkonkellot,

pirskui jo vesi vihitty
perillä pimitetyillä,
Karjalan sydänsaloilla.
Toki kauan kertoi kansa
synnystä sinisen ristin
kalmistossa kaikuvasa,
korvessa kohisevassa
veden kahden kaltahalla.
Kaikui kauemmas sitäkin
muisto miehestä pyhästä,
joka kappelin rakenti
juurelle jumalan merkin,
kastoi kansaa ja opetti.
Kauimmaiseksi kajasti
se itse sininen risti
salmen suussa, sillan päässä,
kylän kappelin kohalla,
kun kilisi kirkon kellot,
kun lepäsi tyynet järvet,
kun meni majoille päivä.

Kun vaelti matkamiesi.

YLERMI.

Ylermi ylpeä isäntä
ajoi temppelin ovesta,
lausui kirkon laivan alta:
„Täss’ on mies tämän sukuinen,
kadu ei tehnyt tekoa
eikä taivasta tavota.“

Paasi seinässä pakisi,
puhui Neitsyt puusta tehty:
„Äsken sie sitä katunet,
kun on tuhkana tupasi.“

Ylermi ylpeä isäntä
kilahutti kilpehensä,
karahutti kankahalle;
näki tuhkana tupansa,
lausui hirsiihilokselta:
„Tupa uusi tehtänehe,
tupa entistä ehompi.“

Ylermi ylpeä isäntä
ajoi keskikäytävälle,
keskiristiltä kirosi:
„Täss' on mies tämän sukuinen,
ei ole porossa polvin,
surustansa suurentuvi.“

Paasi seinässä pakisi,
sai sanat kivinen Kiesus:
„Äsken oot porossa polvin,
kun on vaimos valkeana.“

Ylermi ylpeä isäntä
murti ruoskan mursunluisen,
karahutti kankahalle;

näki vaimon valkeana,
lausui luota lautsallisen:
„Vaimo toinen tuotanehe,
vaimo entistä ehompi.“

Ylermi ylpeä isäntä
ajoi orhin alttarille,
herjasi veralta Herran:
„Täss' on mies tämän sukuinen,
ei murehi mennehiä,
riensi myrskynä ratansa.“

Paasi seinässä pakisi,
kuva haastoi kirjokulta:
„Äsken sie sitä murehit,
kun on poikas mielipuoli.“

Ylermi ylpeä isäntä
iski peitsen permantohon,
karahutti kankahalle;
näki poian mielipuolen,

vyöltä tapparan tapaisi,
isä poikansa omansa
löi tasaksi tanterehen.

Huuti suulla huikealla:
„Poika toinen tehtänehe
poika enfistä ehompi.“

Ylermi ylpeä isäntä
ajoi orhin akkunasta
messurahvahan rakohon;
tulta tuiski orhin turpa,
valoi silmät valkeata,
enemmän ylpeän isännän,
satulassa seisovaisen.

„Täss' on mies tämän sukuinen,
ei anele armahdusta,
itse raudalla rakasti.“

Ääni pilvistä jyrähti:
„Äsken sie sitä anelet,
kun sa tullet Tuonen maille.“

Ylermi ylpeä isäntä
tunsi lattian lahovan,
näki lieskan leimahtavan,
veti miekkansa verisen,
heitti kintahan kivehen
käden kanssa poikki lyödyn,
virkkoi vielä vierressänsä:
„Ennen kirkko kaatunevi
kuin kinnas kivistä irki!
Ennen muurit murtunevi,
kuin sormi seinästä murene!
Ennen aika tulkohonkin,
aika toinen, ankarampi,
joka ei kuololle kumarra,
ei matele Manalle mennän.“

Kannusti oritta, liekit
löi yli kultaisen kypärän. —
Vielä on kivessä kinnas.

RÄIKKÖ RÄÄHKÄ.

Tuo turilas, Räikkö räähkä,
neuvoi tien viholliselle
kahden kallion lomasta,
syksy-yönä hiljaisena;
teki sen henkensä hädässä.

Polttivat kylän poroksi,
surmasivat suuren kansan.
Yks on pirtti polttamatta,
se on pirtti Räikön räähkän.

Tuli toisen päivän ilta. —
Palasi paennehetkin
yksi sieltä, toinen täältä,
kurkistellen, kuuristellen,
puita, pensaita pälyen
ruumiille veristetyille,
raunioille rakkahille.

Räikkö pirttinsä ovella
katselevi, kuuntelevi.
„Mitä etsit vanha vaimo?“

„Etsin kullaista kotia,
löysin suitsevat kypenet.“

Räikkö pirttinsä ovella
kalpeana, kelmeänä.
„Mitä katsot kuoma kulta?“

„Katselen veristä veistä,
liekö veikon, liekö langon.“

Räikön poika portahalla
itkeä vetistelevi.

„Mitä itket poika parka?“

„Itken orhia iloista,
löysin tiuvun tien ohesta.“

Piili Räikkö pirttihinsä,
telkes ukset, sulki salvat,
istui pankkonsa perälle.
„Mitä tyttöni murehit?“

„Miestä kaunoista murehin,
syytä syntymättömäni.“

Kuului jo salainen kuiske,
sisiliskona sihisi,
viikon vierren kyynä kulki,
kuun mennen karhuna mörisi:
„Yks oli pirtti polttamatta,
miksi pirtti Räikön räähkän?“

Räikön vaimo valkeuinen
se sanan sanovi julki:
„Näytti tien viholliselle,
neuvoi Räikkö piilopirtit.“

Räikkö röyhkeä ärähti:
„Sen varsin valehtelitkin!
Vai onko näkijä ollut?“

Vaimo valkea todisti:
„On ollut näkijät vankat,
tähdet katsoi, kuuhut kuuli.“

Ei evännyt enempi Räikkö,
hartiat alas jysähti,
tunsi ilmi tullehensa;
otti köyden orren päältä,
poikki permannon käveli,
astui raskaasti tuvasta
siltapalkin painuessa.

Kääntyi hän ovessa kerran:

„Vaimo, anna anteheksi,
kun sen fein, sinua muistin.“

„Luoja armon antakohon.“

Painoi kiini pirtin uksen. —

Seisahti etehisessä,
siitä siirsihe pihalle,
pihalta veräjän suulle,
veräjältä kaivotielle,
kaivotieltä korpi tielle;
silmässänsä yö ikuinen,
mielessänsä murhe mykkä.

Kääntyi mies rajassa metsän. —

Näki hän kullaisen kotinsa
kuuli hän kesäiset äänet,
savun saunasta sinisen,
karjankellojen kilinän,
kaivonvintin vingahduksen,
tuvan uksen aukeavan,
emon aittahan menevän.

Sydän kiertyi synkän miehen,
elo kaunis kangastihe,
askar auvuas inehmon
maan kovalla kannikalla;
seisoi hetken, katsoi kaksi,
metsän korpehen katosi.

TYYRIN TYTTI.

Tuo oli tyhjä Tyyrin tytti,
vähä paimen pappilassa,
meni messuhun kesällä,
pisti piiat pilkkojansa:
„Tuossa Tyhjätär tulevi
vailla kirkkovaattehia.“

Tuli itkien kofihin. —
Yksin yöhyet kufovi,
ometassa ompelevi,
joka neulan pistämältä
suli pistos sydän-alasta;
sai hamonen valmihiksi,
meni Herran huonehesen.

Kyseli kyläinen kansa:
„Kuka Tuhkimo tulevi
vailla Herran helmilöitä?“

Tuli itkien kotihin. —
Kesän helmiä keräsi
karjan kaahlamis-sijoilta,
joka helmeltä hyvältä
kuivui kyynel poskipäältä;
päärlyt rihmahan pujotti,
meni Herran huonehesen.

Seisoi sulhot tien ohessa
kullakin kädessä kukka,
kukin kultansa varalta;
minkä otti neiti nuori,
se oli kiltti kirkkotielle,
mitä katseli kädessä,
se oli kaunis karkeloihin,
minkä piilotti povellet,
se oli kaupattu kananen.

Tuo oli tyhjä Tyyrin tytti
kulki Herran huonehesen
ilman kukkaa. —

Impi rukka
istui itkien aholla.

Kulki Luoja karjatietä
muodossa maallisen urohon.
„Mitä itket impi rukka?“

„Tuota vaivainen valitan,
kun olen tyhjä Tyyrin tytti,
vähä paimen pappilassa.“

„Miksi et mene kisan?“

„Kuinkapa minä kisan,
kun ei mulla kumppalia.“

Kukan antoi armo-Luoja:
„Sulho on sinulla suuri.“

Karkeli kyläinen kansa
kummulla välillä vetten,
auringon alimenossa;
siellä Tyyrin tyhjä tytti
suuren sulhonsa keralla.

Riensi riemuiten kotihin. —
Kukan kätki lippahasen,
pani alle päänalaisen,
kun heräsi, avasi arkun:
oli kukka kultalehti.

Tuosta tunsu suuren sulhon,
jonk' oli kanssa karkeloinut
kummulla välillä vetten;
eikä itkenyt enempi.

OTERMA JA KATERMA.

Oli kerran mies Oterma,
Otermalla veli Katerma,
kummallakin nainen nuori.

Ajoivat aamulla varahin
hämäräisen metsän halki;
lauloi puussa Lemmon lintu:
„Ontuva on mies Oterma,
kaunoinen on mies Katerma,
hyö' on syödä Hiiden linnun
veljen maksoa veristä.“

Veli vanhempi kirosi:
„Mitä laulat Hiiden lintu!“

Sanan saattoi nuorempainen:
„Raikui matkamme ratoksi.“

Veljet huhdalta palasi
pimetessä talvipäivän;
paha hongasta pakisi:
„Verevä Oterman onni,
kapea Katerman nainen,
hyö' on syödä Hiiden linnun
naisen nuoren rintapäitä.“

Katerma karahkan offi,
heitti Lemmon lentiäistä.
„Mitä herja hellittelet!“

Veli vanhempi murahti:
„Lauloi mieltä miehen päähän.“

Vieri aikoa vähäisen,
haget hohti, pyyt pyrisi,
kukertivat kukkoteeret;
virkkoi kaunoinen Katerma:
„Sinä sinne päin erästä,
minä tänne työnteleme.“

Näki ontuva Oterma
edestänsä pyyn putoovan,
kohtasi salossa veljen.
„Etpäs sie eronnutkana!“

Sanoi kaunoinen Katerma:
„Taisin kierteä keheä.“

Erosi erähän veljet,
kuuli kaunoinen Katerma
suhattavan sulkanuolen.
„Miksi sie minua ammuif?“

Sanoi ontuva Oterma:
„Lienen liipaissut pahasti.“

Vieri aikoa vähäisen,
päivä paistoi, pälvet nousi,
hanget suuretkin sulivat;
ei sula sydänten rouva
pimeässä veljespirtin.

Astui veljet atrialle;
puhui nuorikko Ofterman
Katermalle kaunihille:
„Sinä veljesi tapakin,
saamme toinen toisihimme!“

Virkkoi kaunoinen Kaerma:
„Vuota, kun kylyhyn käymme!“

Kävivät kylyhyn veljet;
kuiskasi Kaerman nainen
Otermalle ontuvalle:
„Sinä veljesi tapakin,
sulta naista naurattavi!“

Sanoi ontuva Oterma:
„Vuota, käymme vuotehelle!“

Vieri veljet vuotehelle;
nousi kaunoinen Kaerma,
kysyi vaimo vierellänsä:
„Kunne kultani käkeät?“

Virkkoi kaunoinen Katerma:

„Annan orhille apetta.“

Kuuli uksen ulvahtavan,

nousi nuorikko Oterman;

kysyi miesi kyljessänsä:

„Minne mielit lintuseni?“

Vaimo vastasi verevä:

„Lehmiläävässä käväisen.“

Pihalla neuvoo pitivät,

puhui kaunoinen Katerma:

„En veristä veljeäni,

avo on järvi rannan alla,

vedän purjehen punaisen,

maille muille vierikäämme!“

Kuuli tuon Katerman nainen

halki harvan sintsin seinän,

kiirehti tupahan tuosta:

„Joudu jo Oterma, juokse,

pursi aaltoja ajavi,

veli viepi veljen vaimon!“

Ilkkui ontuva Oterma:

„Menköhön, mikä menevi,
pohja on puhki purtosesta.“

Toki nousi nostamatta,
orhin tallista talutti,
raikahutti rantafielle;
säikkyi vaimo vietäessä:
„Oi Katerma, kaunoiseni!
Nousevi punainen pilvi
kotoisilta kukkuloilta.“

Hymyi kaunoinen Katerma:
„Älä kultani kujerra!
Pilvi tuopi pitkän tuulen.“

Puhui nainen purjepuulta:
„Oi Katerma, kaunoiseni!
Hurinko alas ajavi
kotoisilta kukkuloilta.“

Hymyi kaunoinen Katerma:
„Älä itke armahani!
Karit päivä katselevi.“

Kuuli kapsavan kavion,
pahoin nuorikko parahti:
„Oi Katerma, kaunoiseni!
Veli välkkyen tulevi,
vyöllänsä vihainen viini.“

Sanoi kaunoinen Katerma:
„Nyt taisi tuhomme tulla.“

Soufi vaimo, vierä venho,
melo kaunoinen Katerma,
tunki tulva purtosehen,
huuti mies hädässä hengen:
„Veli kuule velloasi!
Pelastanet naisen nuoren,
mie itse merehen mennä.“

Sortui venho veen varahan,
joutui sormet soutimiksi,
ehtii ontuva Oterma
rannalle someriselle;
nuolen vinkuvan lähetti
jälkehen urohon uivan,
halki veljen hartioista,
puhki naisensa povesta,
huufi vielä, huikahutti:
„Mik' on verta veljessäni,
painu paatena merehen,
mikä nuorta naisessani,
nouse siipenä kajavan,
etteivät toistansa tavanne,
eivät syyllistä syliä,
eivät täällä eikä tuolla,
eivät maassa, maan sisässä
eikä Luojan taivahassa!“

KOUTA.

Lapin Kouta, kolkko miesi,
tuo oli suurin tietäjistä
Turjan tunturin takana.

Kyyt viherfi katsehesta,
suusta lensi yölepakot,
jalan alta ahmat nousi,
käden päällä kärpät juoksi,
korppi koikkui pääläella,
haaskalinnut hartioilla.

Kaikki tiesi, min inehmot,
kaikki taisi, min jumalat;
ei sitoa sinistä tulta,
aarnihautoja avata.

Läksi tuota tuntemahan
Mannun mahtia syvintä.

Kulki teitä tiettömiä,
matkoja mitattomia,
jäänä järvet, hyynä hyrskyt,
tunturit ukon-jylynä;
parahti Lapissa lapset,
kovin koirat vingahteli,
meni viima usta myöten,
hiilos himmeni kodassa.

Maahinen majassa nukkui,
kuuli kulkevan kovasti,
haukotteli, hangotteli,
leukapielensä levitti:
päin putosi suuret hongat
suuhun purnun pohjattoman;
eipä Kouta, kolkko miesi.

Nousi maasta Maan-venyjä:
„Ken olet kempi kulkemassa,
maan valta vaeltamassa,
kun et suuhuni solahda?“

Lausui Kouta, kolkko miesi:

„Olen Kouta kulkemassa,
Lappi maata laulamassa,
tullut en tänne syötäväksi,
tulini tietojen hakuhun.“

Umpisilmäinen urahti:

„Annoitko oman veresi?“

Lausui Kouta, kolkko miesi:

„Tein sen poika-polvenani,
sain sanan varaväkevän:
veri verta vahvistavi.“

Homeparta paukahutti:

„Murhasitko muut ilosi?“

Lausui Kouta, kolkko miesi:

„Tein sen miesnä nuorempana,
sain sanan varaväkevän:
rauta raudan rohkaisevi.“

Saven-harmaja saneli:

„Kirositko kantajasi?“

Lausui Kouta, kolkko miesi:

„Tein sen kuolon kynnyksellä,

sain sanan varaväkevän:

kylmä kylmän karkaisevi.“

Sanoi Maahinen sanansa:

„Olet Kouta kolmi-lukko.“

Kouta kolkosti hymyili:

„Kaikki tiedän, min inehmot,

kaikki taidan, min jumalat,

en sitoa sinistä tulta,

manata mennyttä takaisin.“

Virkkoi maasta Mannun vanhin:

„Rotkohon Rutimon mennös,

missä ankara Ajatar

liehtoo liekkiä sinistä

pyhän päällä aarnihaudan.

Saat sa mahdin maan ikuisen,

tulet Kouta kaikkifieto.“

Vavahti kovakin Kouta:
„Entä en palanne tieltä?“

Pilkkasi Peri-isäntä:
„Tahdot tulla kaikkifieto,
et antaa elämästäsi!“

Läksi Kouta kulkemahan,
Lapin-linna liikkumahan,
Rutjan-koski kuohumahan,
Turjan-yö tohisemahan;
tähdet tippui taivahilta,
maan alla vainajat vapisi,
oli tuska Tuonelassa,
pelko pirteissä jumalten.

Sanoi ankara Ajatar:
„Terve Kouta tultuasi!
Viikon varroin jo sinua.“

Lausui Kouta, kolkko miesi:
„Monet on askaret inehmon,
monianne miehen aatos.
Lienet vartonut minua,
en lie ennen ennättänyt.“

Sanoi ankara Ajatar,
kuului ääni kuolon yöstä,
puun alta, petäjän alta,
korven louhien lomasta:
„Elon huoli huomisesta,
Mana mennyttä manaapi.“

Tuo oli Kouta, kolkko miesi,
tunsi kaikki tietävänsä,
astui rotkohon Rutimon,
kulki kuolon porraspuita
niinkuin pitkän pilven lonka,
niinkuin jäisen kosken kopru;
ei hän taakse katsahtanut,
katsoi kahden Kalman usta,
ei hän kilvan kiirehtänyt,
astui askel askeleelta,
kun oli tuima Tuonen kulku,
elo kuoloa kovempi.

MERENKYLPIJÄ-NEIDOT.

Mikä on hanhien havina
Vienan virran kainalossa?

Ne on kolme Hiiden neittä,
riisuit sulkansa kivelle,
menit merta kylpemähän;
illan ruskossa tulevat,
aamun koitossa katoovat.

Tuo oli Lippo linnustaja
kiven kirjavan takana,
katsoi siivet kaunehimmat.

Pilvet päivä jo punasi.

Nousivat merestä neiet,
löyti kaksi lentimensä;
kolmas etsi, ei tavannut.

Impi itkuhun hyrähti.

Lausui Lippo, liukas sulho:
„Saanut sulkasi takaisin,
antanet minulle suuta.“

Virkahti vilun-ihana:
„Silloin sulle suuta annan,
koska silmäs sammunevi.“

Ilkkui veitikka verevä:
„Silloin silmä sammukohon,
kun sa kutsut kullaksesi.“

Päivä vuoret jo punasi.

„Silloin kutsun kullaksesi,
koska mieles muuttunevi.“

„Silloin mieli muuttukohon,
kun likistät linnuksesi.“

„Silloin linnuksi likistän,
koska hyytyvi hymysi.“

„Silloin hyytyköön hymyni,
kun me kättä kääpätähän.“

Päivä hongat jo punasi,
tuli tuska impyelle:
„Suo mulle sulkani takaisin,
tahi taattoni toruvi!“

„Milloin oot minun omani?“

„Koska päivä koittanevi.“

Päivä päättänsä kohotti.
Sai pukunsa peilikylki,
antoi suuta sulhoselle
lunnunluisella nokalla,
veen suulla verettömällä:

hymy hyytyi, silmä sammui,
pois kulki kultainen elämä,
muuttui mieli miehen nuoren..

Neito lentohon lehahti
noustessa kesäisen päivän.

IMPI JA PAJARIN POIKA.

Istui impi lähtehellä,
vieritti suruista virttä
päivän mennessä majoille,
kesähiilun himmetessä,
syttyessä syksyn lampun,
pohjan tähden tuikkehessa.

Huone honkainen humahhti,
kangas kultainen kumahti,
syöksähti sylistä illan
tuo kaunis pajarin poika
välkkyvällä varsallansa;
hetteessä hepoa juotti,
naljaeli neitoselle:
„Milloin sie minun omani?“

Saneli ihala impi:
„Silloin mie sinun omasi,
kun sammuu sydänsuruni.“

Tuo kaunis pajarin poika
suki orhin sulkkukarvan,
naljaeli neitoselle:
„Milloin sammuvi surusi?“

Virkahteli vieno virpi:
„Silloin sammuvi suruni,
kun minä sininen risti.“

Tuo kaunis pajarin poika
riisui ristin rinnaltansa,
naljaeli neitoselle:
„Muistatko minua milloin?“

Heinä himmeä helisi:
„Muistelen minä sinua,
muistatko sinä minua?“

Tuo kaunis pajarin poika
kävi neitosen kätehen,
ristin kaulahan ripusti.
„Silloin mie sinut unohdan,
kun minä punainen nurmi.“

Singahti satulahansa,
kultanuolena katosi,
jäi impi imehtimähän
pohjan tähden tuikkehesen.

Tuo kaunis pajarin poika
kulki suurihin sofihin,
tasapäihin tappeloihin;
tuo impi ihalan illan
kulki kaihoten kotihin,
kultaristi rinnallansa.

Tuo kaunis pajarin poika
vihdoin miekkansa veristi
oman veljensä veressä;
tuli portille pyhälle,
munkiksi monasterihin.

Tuo impi ihalan illan
kauan kaipasi urosta,
kesän-mennyttä murehti;
meni miehelle hyvälle,
vaikk'ei varsin mieluisalle.

Tuo kaunis pajarin poika
viallista verta vitsoi
kopin kolkoilla kivillä;
tuo impi ihalan illan
se suki suruista päättä
miehen vieraan vuotehella.

Tuo kaunis pajarin poika
huuti suuressa hädässä,
anoi Herran armahdusta;
tuo impi ihalan illan
oudon liettä liikutteli,
oudon lasta laulatteli,

oudon karjoja huhuili,
oudon väänti varttinätä,

oudon kanssa illat istui,
oudon kanssa aamut astui,
oudolle filan tekevi,
oudon ääntä kuuntelevi.

ПҮНӦ ҮРЈӦНӦ.

Pyhä Үrjänä ylinkä
kuuli immen kiljahtavan
Turjan tunturin takana;
karahutti katsomahan.

Kuikutti kukat kanervan:
„Viety on tästä neiti nuori
pulkassa porottomassa,
reessä tarvahaftomassa,
vemmel piukki, tie vikisi,
impi itki, kallotteli.

Seisoi usma niinkuin seinä
Turjan tunturin takana,
pakkanen pahemmin seisoi
kera pilkkoisen pimeän,
uhkasit urosta syödä;
korskui orhi kultakenkä.

Pyhä Yrjänä ylinkä
miekalla utua iski,
valahutti valkeata:
„Kaufta lempeni pyhäisen,
kirkastu ikuinen ilta!“

Flukesi räme etehen,
mätäs-märkä, räähkä-mänty,
purskui rimmet pohjattomat,
katsoi suo-silmät sumeat,
uhkasit urosta niellä;
pärskyi orhi pää-hopea.

Pyhä Yrjänä ylinkä
iski suota suitsillansa,

helähytti helmiöyöllä:
„Kaufta mun sydänsuruni,
karkaistu vesi vetelä!“

Rauta rahkasta helähti,
nousi suosta suuret miekat,
käsivarret koukistetut
alla tähtien ikuisten,
uhkasit urosta kaata;
orhi vaahfinen vapisi.

Pyhä Urjänä ylinkä
satulassansa yleni,
sanoi alta silmä-raudan:
„Kaufta julkisen Jumalan,
pelastan ma naisen nuoren!“

Kannusti uvetta urho,
ajoi tapparan teriä,
tuli Ruijan rantamalle,
missä hyrskyi aalto hyinen,
meri selkeä sinerfi.

Syöjätär valio vaimo
se virui vesikivellä
Lapin päivän paistehessa;
kauas kuulfi kultasuomut,
loitos loisti heljät hapsen,
heijastui sepel sininen,
paaden päällä vaahtiparskun,
iljanteella jään ikuisen.

Heittihe hepo sivulle,
karkasi kahdelle jalalle.

Pyhä Urjänä ylinkä
ruoskin orhia opetti,
lausui tuolla lausehella:
„Miss' on impi meiltä viety,
kussa kastettu kaponen?“

Sihisi sininen lisko:
„On kapehet kaunihimmat,
ihanammat itsellämme,
kääntyneekin nyt takaisin
taikka turmasi tulevi!“

Sylki Syöjätär vesille,
meri koskena kohisi,
hyökyi hyrskyt rantamalle;
Pyhä Yrjänä ylinkä
ajoi orhin aallokkohon,
miekan välkkyvän kohotti
pään päälle kähyjen vaimon:
„Neuvonet minulle neien,
oman säästät herjan hengen.“

Vaimo kyyn-viha vikisi:
„Tuoll' on tytti teiltä viety
Vesi-Hiiden vuotehella;
etsit impeä suruista,
löydät naisen nauravaisen.“

Kalpeni satulassansa
Pyhä Yrjänä ylinkä.
„Sen varsin valehtelitkin.“

Pilkkasi paha-niminen:
„Rakastitko naista nuorta?“

Mietti hetken hervahtuen
Pyhä Urjänä ylinkä,
korkeni satulassansa,
lausui äänellä lujalla:
„Rakastin ma naista nuorta
niinkuin sankarin satua,
viatonta vainottua,
kaunista kadotettua;
tähteni pyhä aleni,
yljän lempeni yleni.“

Iski miekalla matoa,
lisko liukahti kivehen,
tuli tuiski kalvan fiestä,
kallio kaheksi lenti;
paaden alla porras-polku,
kuja kaita, kammottava.

Hyppäsi hevon selästä
Pyhä Urjänä ylinkä,
heitti ohjat orhillensa.
„Saata maalleni sanoma,
jos mun kuulet kuolleheksi.“

Hirnahti hepo suruinen:
„Saatan Luojaalle sanoman,
jos sun kuulen kuolleheksi.“

Kulki polkua kivistä
Pyhä Yrjänä ylinkä,
löysi naisen nauravaisen
Vesi-Hiiden vuotehelta;
silmät sankarin pimeni,
ääni kurkussa korahhti:
„Kaufta ristfin rinnallani,
Luoja lapsesi lunasta!“

Tappoi naisen naurusuisen
miekalla tuliterällä
Pyhä Yrjänä ylinkä,
kukka kaiken ristikunnan.

TUMMA.

Tuo oli tumma maammon marja
syntymässä säikähtänyt,
näki kauhut kaikkialla,
haltiat pahat havaitsi,
ei hyviä ensinkäänä.

Pani äifi paimenehen. —
Paimen metsästä palasi,
tuli outona tupahan,
haasteli haralla hapsin:

„Oi emoni, älä minua
pane karjan paimenehen!
Lempo seisoi suon selällä,
Hiidet hirnui kankahalla,
juuttahat jälestä juoksi,
maasta Maahinen kohosi.“

Ei pojasta paimeneksi. —
Pantihin kalan kutuhun.

Palasi mereltä poika,
tuli valjuna tupahan,
kertoi kynnet kylmillänsä:
„Kauhea saloilla kansa,
meren kansa kauheampi!
Näin minä Tursahan tulevan,
meren kahtia menevän,
Kalpea karilla istui,
Tyhjä alla ammotteli.

Ei pojasta merelle miestä. —
Pantihin palon tekohon.

Palasi palolta poika,
tuli vauhkona tupahan,
sanoi silmin seisovaisin:
„Hirveät meriset hirmut,
tulen hirmut hirveämmät!
Sylki kyyt kyventä, liskot
puhui liekkiä punaista,
Syöjätär porossa keitti,
Kehno käänti kaffilata.“

Suku jo surmata saneli:
„Mitä työstä tyhjän miehen!“

Ennäffi emo etehen,
kyyditti kylän kisoille.

Palasi kylästä poika,
ei tohi tupahan tulla,
kujilla kuvahtelevi,
piilee peltojen perillä;
löysi äiti seisomasta
takaiselta tanhualta.

Poika kaulahan kavahti:
„Oi emoni, kantajani!
Paras on minun paeta,
paras mennä näiltä mailta,
mennä Kalman karsikkohon,
piillä Tuonelan pihaille!
Kolkkoja kotona näin ma,
kamalampia kylässä!
Veräjällä Vento seisoι,
Vennon poika portahalla,
loukossa Vahinko vaani,
Kouko kohtasi ovella.“

Tunsi äiti tummaisensa,
tunsi jo tuhon-alaisen
syntymässä säikkyneeksi;
itki, itki, ei evännyt,
virkkoi, vienosti saneli:
„Niin menekin, poloinen poika,
mene kuolon kuusikkohon,
vainajien varvikkohon,
tuvan taakse taaton saaman,
lempeän lepotiloille,

missä seisoo puut pyhäiset,
hongat himmeät puhuvat
ollehista, mennehistä,
murehessa yön ikuisen.“

Taatto haudassa havasi.

„Mitä itket, heimon helmi?“

„Tuota itken, oi isoni,
ei minuhun metsä mielly.“

„Lehto laululla lepytä,
niin teki isätkin ennen.“

„Tuota itken, oi isoni,
ei minusta merelle miestä.“

„Ähti uhreilla aseta,
niin teki isätkin ennen.“

„Tuota itken, oi isoni,
ei tuli minulle tuttu.“

„Tuli kytke kahlehisin,
niin teki isätkin ennen.“

Yhä itki heimon helmi.

„Mitä itket, oi iloni?“

Tuska ilmoille ajoihe:
„Oi isoni, ota minutkin
kera Kalman kartanoihin,
kun olen maammon tumma lapsi,
syntymässä säikähtänyt,
näen kauhut kaikkialla,
enin ihmisten elossa.“

Nousi ääni nurmen alta,
sana Tuonelta samosi:

„Säikkyivät isätkin ennen,
toki aikansa elivät.“

Aufio elämän aamu,
Manan ilta aufiampi.
Pirtit on pienet Tuonelassa,
maan alla kaitaiset kamarit,
kuu ei loista, päiv' ei paista,
yksin istut, yksin astut,
foukka seuloo seinähirttä,
itse seulot itseäsi
ikävässä ainaisessa,
haikeassa, vaikeassa.“

Poika Tuonelta palasi,
tuli miesnä hiljaisena,
istui tuttuhun tupahan;
kohenti takassa tulta,
talon töitä toimitteli,
hymysuin hyreksi joskus
sinipiioista saloilla,
vellamoista veen selillä;
meni merelle, metsähänkin,
vei verkon, asetti ansan,
niin eli ikänsä kaiken,
ei iloiten eikä surren,

pannen päivät päälletyksiin
niin tulevat kuin menevät,
niin paremmat kuin pahemmat;
päällimmäiseksi paremmat.

SISÄLLYS:

	Siv.
Ihalempi	1
Tuuri	5
Mantsin laulu	15
Orjan poika	19
Kaleva	24
Sininen risti	28
Ylermi	36
Räikkö räähkä	41
Tyyrin tyttö	47
Oterma ja Katerma	51
Kouta	59
Merenkylpijä-neidot	65
Impi ja pajarin poika	69
Pyhä Yrjänä	74
Tumma	81

Sinta 2:50